Nene Kvinikadze (Gruzie)

Narozena 1980, spisovatelka, scénáristka a novinářka. Absolvovala Státní filmovou a divadelní univerzitu Šoty Rustaveliho, kde studovala na fakultě filmové žurnalistiky. První povídkovou sbírku, *Jednohlasně*, vydala v osmnácti letech. Od té doby napsala celou řadu scénářů a divadelních her, dále vydala i několik sbírek prózy a tři romány. Její eseje a články se pravidelně objevují v populárním časopise *Anabechdi*. V roce 2012 byl úryvek jejího románu *Jaguáří techno* zařazen do německé antologie současných gruzínských spisovatelek a celá antologie po něm byla pojmenována. V současnosti působí autorka jako producentka každodenní talk show Druhé poledne na televizním kanálu Rustavi 2, spravuje tbiliský kulturní průvodce Tbilisi Out, stará se o děti a nadále aktivně tvoří. Expresivní povaha a mimořádné charisma jí vynesly role v pěti filmech.

z gruzínštiny do angličtiny přeložila Guranda Anchabadze, z angličtiny přeložil Pavel Drábek

Lekce francouzštiny

Hra o dvou dějstvích.

Postavy:
Salome… *učitelka francouzštiny, ve středních letech*
Irakli… *student teenager*

Učitelka je žena milého vzezření ve středních letech. Pohledný šestnáctiletý Irakli se zdá na svůj věk dospělejší, mluví afektovaně a vypadá chytře.

1. dějství

Malá pracovna v domě, obrazy a okrasné talíře na stěnách, knihy na policích.
Z pracovny je vidět do kuchyně.
Zvoní zvonek. Salome vyjde z kuchyně a otevře dveře.

Irakli: Bonsoir.
Salome: Bonsoir.
Irakli: Jak se vede?
Irakli učitelce podá pugét.
Salome: Další květiny? *(potěšena)*
Irakli: Dodáváte mi naději a jsem díky vám šťastný.
Spolu vejdou do pracovny. Irakli sundá tašku z ramene a posadí se.
Salome: Mám dnes celý den špatnou náladu… Od rána se dívám na televizi.
Učitelka podá z police vázu. Přinese z kuchyně nádobu plnou čiré tekutiny, naleje ji do vázy a do ní vloží květiny.
Irakli: Madam, v televizi se nikdy nic dobrého neříká. Vůbec se na to nedívám. Nemám to rád. A víte co ještě? Nedívám se na televizi, protože okamžitě naskočí překládání, *(s vážným výrazem)* okamžitě začnu simultánně překládat. *(Při tom Irakli z tašky vydělá učebnice a sešity.)*
Salome: *(s úsměvem)* Tak co, Irakli? Jak se ti daří? Co nového?
Irakli: Mám se fajn, otcovi je zle. Má problémy se srdcem a…
Učitelka si mu sedne naproti jako obvykle.
Salome: *(ustaraně)* Hmm, to není dobré. Ale neboj, Irakli. Všechno bude v pořádku. *(Podívá se na něho nečekaně podezřívavě úkosem*) A kdo nemá srdeční problémy? … *(Po chvíli*) Řekni mi, co že jsi to měl za domácí úkol?
Irakli: Měl jsem přečíst tuhle povídku *(ukazuje na knihu a podává jí ji)*, poslechnout si tuto píseň, *(předá jí CD)* cvičení jako obvykle a esej – na jednu normostránku.
Salome: Bavilo tě to?
Irakli: Bavila mě povídka a ta píseň. Pokud jde o esej a úkoly – posuďte sama, Madam. *(Irakli se dívá sebevědomě na učitelku).*
Salome: Ty jsi tak legrační kluk! *(Během řeči otevírá sešit)* Irakli, řekl bys mi na povídku svůj názor? Proč se ti líbila? *(Učitelka si pozorně prohlíží sešit)*
Irakli: Je o životě zoufalých lidí a převažují tam pocity apokalyptického zániku světa. *(Rychle odvětí)*
Salome: *(zmatena, pozvedne hlavu k Iraklimu)* Ano, ale říkals, že se ti líbila?!
Irakli: Povídka se mi líbila, madam, ale ne postavy a to, co je žene.
Salome: A proč, Irakli? Myslíš si, že milovat vlast znamená být zoufalý? Není to copak už v módě?
Irakli: Madam, to jsem neřekl. Prostě nesouhlasím s názory hlavního hrdiny. Nikdy bych neopustil, koho miluju! Kvůli nikomu, ani kvůli něčemu!

Salome: Ale v tomto případě to snad za to stálo, nebo ne?

Irakli: Co za to mělo stát, madam? *(s ironickým překvapením)* Zrada?

Salome: Možná to ale není zrada, jenom špatný konec. Milostný příběh se nestal. Voilà!

Irakli: Madam, vám asi na hlavním hrdinovi tolik imponuje původ, elegance a způsob mluvy, že byste se ho zastala pokaždé.

Salome: Irakli, postupem času se životní realita proměňuje. Obvykle je něčí původ předpokladem mnoha věcí. Elegance prozrazuje kultivovanost… Moje generace tedy alespoň se formovala jako generace právě díky těmto vlastnostem a jednou to nutně také pochopíš.

Irakli: Ano, to je možné, madam, ale jsem zatím dost mladý.

Salome: To ale neznamená, že nemáš odpovědnost.

Irakli: Za koho, madam?

Salome: Za sebe, Irakli, protože zbytek je jen egoismus. Mladí lidé mé generace, ačkoli byli mladí a nespoutaní, si tuto zodpovědnost uvědomovali.

Irakli: Kdy, madam? *(ironicky)*

Salome: Vždy! *(přísně)*

Irakli: Proč jste tak rozčílená? Ptala jste se mě, jestli se mi líbila ta povídka. Já řekl, že ano. Jak to mám vyjádřit… hlavní hrdina hraje hru, která je jiná než u ostatních, *(s uměleckým výrazem)* jak by řekl autor, „nosí jiné džínsy.“

(s úsměvem) Neumí milovat a omlouvá to něčím jiným. A taky nevěřím heslům, madam.

Salome: Kdys prosím tě naposledy viděl heslo? *(sarkasticky)*

Irakli: Dnes.

Salome: Kde prosím tě?

Irakli: Na vašich vchodových dveřích.

(Salome ztuhne).

Salome: Dobře, dobře *(učitelka se napřímí v ramenou. Na obličeji má výraz spokojenosti, jako by ji těšilo, že Irakli není kompromitován)* Přečti svou jednostránkovou slohovku či – jak tomu říkáš – esej. … Jaks ji nazval? *(otočí list a pohlédne na Salome)*

Irakli: Jednoduše, madam; Můj oblíbený hudebník. *(odkašle si a začne číst)*

Nevěří ve zpolitizované rockové hvězdy jako třeba Bono a Sting a jejich moralizování. Coby alchymista undergroundové hudby každá jeho nahrávka je stále konceptuálnější a političtější album. Je jedinečný tvůrce současné hudby, nezdolný inovátor, profesionální pianista a superstar. Začal hrát na klavír a housle ve čtyřech letech. Zpíval ve školním sboru, když mu bylo sedm. Jako syn zvukového technika BBC už v útlém přetvářel předměty v domácnosti na hudební nástroje: používal zvuků pračky, opékače a zubního kartáčku a dělal z nich hudbu…

(Během celého monologu učitelka obdivně a zálibně hledí na Irakliho. Zčistajasna zazvoní mobil. Irakli přestane číst a vytáhne telefon z kapsy.)

Irakli: *(šeptem)* Mami, mám hodinu, vždyť to víš. *(pauza)* Proč? Co jí chceš říct? … Tak jo. *(Zmatený a s obavami Irakli předá telefon učitelce)* Chce s vámi mluvit.

Salome: *(zmateně)* Haló, ano, v pořádku, ano, *(zaťatě)*… Cože, co říkáte? Opravdu? Víte to jistě? *(učitelka jako by zeslábla a strachem se scvrkla)* Došlo to až tak daleko? Odkud to víte? *(pauza)* Jistě, samozřejmě… je to nebezpečné… *(pauza)* Nevím, co mám říct… Už od rána mám špatný pocit. Chtěla jsme Iraklimu zavolat a hodinu odložit, ale já jsem… (pauza) ne, vůbec nic jsme ještě neslyšeli… *(pauza)* Irakli? … Ne, to se postupně ukáže… nemějte obavy, *(pauza)* buďte klidná. Ne, to je pro mě velice důležité! Na shledanou.

Irakli: Co vám matka chtěla?

Učitelka povstane.

Salome: Víš… Irakli, tvoje matka mi řekla… Irakli: Otec zemřel? *(povstane)*

Salome: Ne. *(třese nervózně hlavou, sem a tam)*. Ne, ne, Irakli, uklidni se.

Irakli: A co řekla?

Salome: Zkrátka, musíš tu dnes přespat, Irakli!

Obráceni jeden na druhého, učitelka a žák si hledí do očí.

Konec prvního dějství.

2. dějství

V učitelčině ložnici je tlumené světlo. V místnosti je jednoduchá postel, pohovka a skříň. Přes okraj stojatého zrcadla visí korále. Šperkovnice různých velikostí se kupí na zemi… Ticho. Ticho prolomí zvuk helikopter. Učitelka leží na posteli. Žák je na pohovce.

Irakli: Nemůžu spát.
Salome: Počítej.
Irakli: *(po chvilce)* Byla jste v Paříži, madam?
Salome: Ano, byla.
Irakli: Já? Já ne. Ale znám pěknou báseň.
Salome: Řekni.
Irakli: Večer zpitý pařížskou vodkou,
ztemnělé světlo, zrození mlhy,
ztřeštěnou píseň zelené tramvaje
vpisují koleje do své hrudi.
Guillaume Apollinaire. Voilà!
Salome: *(po chvilce)* To je pěkný překlad.
Irakli: Madam, co je na překladu nejdůležitější?
Salome: Překlad by měl být nezištný a bez zášti.
Irakli: Ano, to si také myslím. *(pauza)*
A madam, takže životopis vaší generace začíná Třemi mušketýry? Nebo ne?
Salome: Ano, dá se to tak říct. Už spi, už spi, Irakli! *(učitelka naléhavě)*
Irakli: Tak jo, ale mně se nechce spát, takže jak usnu?
Salome: Musíš spát!
Irakli: Jak ale?
Salome: Mysli na něco hezkého.
Irakli: To mám… třeba myslet na vás, madam?
Salome: Irakli! *(rozhodně)*
Irakli: Chcete pobavit? Rozesmát? Když jsem byl na venkově, dědeček mého kamaráda nás naučil, víte co? Když chcete zjistit, jestli je žena panna, nebo ne, musíte vzít semínka ambragi, to je myslím něco arménského, rozdrtit ty semínka a dát jít to vypít rozpuštěné ve vodě. Pokud se hned vyčůrá, pak je použitá, ale když to trvá půl hodiny, pak je panne. *(Směje se)*
Takhle to řekl, přesně tak. Použitá… *(směje se jak pominutý)*
Salome: *(přísně)* Nemyslíš, že už zacházíš příliš daleko?
Irakli: Ne… chci vás jen rozesmát. *(vstane z pohovky)* Tak teda pustím tu píseň, co jste mi nechala nastudovat, madam.
Irakli vstane a pustí píseň. Slyšíme Ne Me Quitte Pas od Jacqua Brela.
Irakli: Nezatancujeme si?
Salome: Irakli, pokud se budeš špatně chovat, *(nemůže najít slova)* já… já… já tě budu muset sama odvést domů.
Irakli: Nemůžete mě odvést domů, madam Salome. *(mluví pomalu, jakoby beznadějně)* Myslíte, že nevím, že odtud nemůžeme jít ani na krok? *(pauza)* Myslíte, že jsem idiot? Nebo snad impotent? Myslíte, že nevím, že tu budeme zítra a pozítří a dost možná tady v tomhle domečku spolu zemřeme? Myslíte, že mám Apollinaira tak strašně rád? Jste jak moje matka… *(projeví se a nervózně pohazuje rukama)* …
Ne, Salome, tím si moje srdce nenakloníte. Můžete se pominout z měšťanských žáků, co vyjeli na studia do ciziny. To já nejsem. Každou hodinu mi říkáte o svém úžasném francouzském spisovateli Raymondu Radiguetovi, co ve dvaceti zemřel na tyfus a Coco Chanel mu zaplatila pohřeb. A co pak, madam? Jeden je mrtev a ta druhá taky mrtvá. Nic vám štěstí nezajistí. A lidi jak vy o tom melou do ochraptění.
A vy jste se málem rozplakala z toho, co se venku děje. Já ne, madam, a víte proč? Protože to vy stále čekáte na záruky štěstí, a proto pořád máte co ztratit. Já ne. Já musím se vším začít. Sám… *(jako by se mu jeho role zalíbila)* Rozhodl jsem se, madam. Nebudu jak severský losos!
Salome: Co pořád táhne proti proudu. *(zesláble)*
Irakli: Často bez jídla, ale já nakladu vajíčka jen do bezpečí. Ano – ne jako vy…
Po chvilce se Irakli zklidní a pak mluví s lítostí.
Irakli: Může ticho něco změnit? Můžu já neničit a nekřičet a neměnit svět? Může se to stát samo od sebe?
Pomalu, poraženě se vrátí na postel.
Jedna až dvě minuty ticha.
Irakli: Madam! *(pauza)* Je t'aime.

…… Opona

Konec

** Ambragi – jméno semene*